СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК XLVI. Ч. 88. Джерзі Сиgі, Н. Дж., субота, 16-го квітня 1938. No. 88. Jersey City, N. J., Saturday, April 16, 1938. VOL. XLVI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

РУЗВЕЛТ У НАСТУПІ НА БЕЗРОБІТТЯ

ВАШИНГТОН.—Президент Рузвелт у своїм посланні до конгресу домагавсь ухвалення пять біліонів долярів на боротьбу з нинішнім бизнесовим застоєм. Ті гроші витрачувалось частинно на державні роботи, частинно на позички приватним підприємствам, а частинно на позички містам на міські роботи. Президент закликав до єдности праці капіталу, уряду і цілої суспільности в боротьбі з економічним застоєм, який, коли би полишено його в спокою, міг би принести для нації погані наслідки. Президент іще раз підкреслив, що він є вповні переконаний, що його політика стоїть на правильному шляху, тож, не звертаючи уваги на критику, він буде боротись аж до успішного кінця.

КОНГРЕС ПОДІЛЕНИЙ.

ВАШИНГТОН. — Хоч зпочатку здавалося, що в конгресі політика уряду знайде велику опозицію, то тепер показується, що вона має також велике число прихильників, які всеціло будуть піддержувати політику президента. Політика президента знайде прихильників навіть у рядах републиканських конгресменів. В обличчі економічної загрози правдоподібно ніхто не захоче затримувати проєкту президента.

АМЕРИКАНСЬКІ ФАБРИКИ ГОТОВІ ПОМОГТИ АНГЛІЇ.

НЮ ЙОРК. — Вслід за заявою англійського уряду, що він буде давати замовлення на будову воєнних літаків американським фабрикам, бо англійські фабрики не можуть настільки поспішати, як цього вимагає загроза з боку Німеччини, американські фабрики зголосили свою згоду на це і сказали, що вони можуть виробити 2,000 тяжких бойових літаків на рік понад те число, що тепер виробляють.

РУЗВЕЛТ ОСТЕРІГАЄ ЧУЖИХ НАЇЗНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт оголосив гостру осторогу всяким чужим наїзникам, які захотілиб укріпити свою силу в котрімнебудь краю Північної чи Полудневої Америки. Він іще раз підкреслив доктрину Монра, що ніхто посторонній не сміє мішатися в краї обох Америк, бо це їх внутрішня справа. А коли хто посміє поламати доктрину Монра, то той дістане належну відправу. Президент не говорив виразно на чию адресу ці слова звернені, але догадуються, що вони відносяться до Німеччини й Італії, які то держави в останніх роках старалися захопити в краях Полудневої Америки економічні, а також політичні впливи.

БРАЗИЛІЯ КУПУЄ В НІМЕЧЧИНІ ЗБРОЮ.

РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. — Бразилійський уряд закупив у Німеччині зброю за 40 міліонів долярів. Цю зброю вироблятиме німецька фабрика Крупа впродовж кількох наступних років. Також в американських фабриках Бразилія поробила замовлення на зброю за кільканадцять міліонів долярів. Бразилія зброїться поспішно супроти всезростаючої міжнародньої небезпеки.

НУЖДА ПРИЧИНОЮ САМОГУБСТВА.

НЮ ЙОРК. — Поліція знайшла напів живу жінку, Анну Ля Русо, яка враз зо своїми пятьма малолітніми дітьми пробувала отруїтись газом з причини нужди. Її чоловік вже від довшого часу не працює. Вона сама і діти два дні не мали що їсти. Тому вона рішила собі і дітям відібрати життя.

ГОЛОСНИЙ ҐЕНҐСТЕР ВІДДАЄТЬСЯ ПОЛІЦІЇ.

НЮ ЙОРК. — Голосний нюйорський рекетір і ґенґстер Джейкоб Шапіро, якого суд був засудив на два роки тюрми, але він до тюрми не зголосився, тільки втік і заховався, тепер сам віддався в руки поліції. Він казав, що вже втомлений вічним хованням перед поліцією. Шапіро був „головою" рекетірської шайки, що мала біля 200 людей. Та шайка змушувала промисловців убрання, футер, муки і інших річей платити їй великі данини; інакше рекетіри робили згаданим бизнесам пакості.

ШВАЙЦАРІЯ В СПРАВІ ВТІКАЧІВ.

ВАШИНГТОН. — На руки американського уряду Швайцарія вислала письмо, в якому говорить, що радо витає справу підмоги політичним утікачам з Німеччини й Австрії, але не годиться, щоб місцем нарад комітету вибирати саме її територію. Швайцарія радить, щоб на місце нарад вибрати якусь іншу державу. Таке становище Швайцарії викликало досить велике здивування в Америці.

ЧОТИРИ НОВІ ДЕРЖАВИ ПРИСТУПАЮТЬ ДО ВИСТАВИ.

НЮ ЙОРК. — Ґровер Ґвейлен, предсідник Виставової Корпорації, заявив, що чотири нові держави закупили площі в ціли будови павільонів на Світовій Виставі в Ню Йорку. Ці держави це Ірляндія, Венецуеля, Литва і Швеція. Ґвейлен також сказав, що Польща предложила проєкт свого павільону до затвердження.

ПОЛЯК НАМАГАВСЯ ЗАСТРІЛИТИ УКРАЇНКУ.

Юзеф Залескі, 63-літній поляк, намагався застрілити українку, вдову Катерину Гуджувату, в якої харчувався вісім років. Та подія скоїлася в Порт Колборн, кількадесять миль від Торонта. На щастя, револьвер не випалив, бо Залескі набив його невластивими набоями. Він ужив потім револьвера як знаряд, яким побив вдову по голові перед домом сусіда, куди вона бігла скритися від нападу. Залеского арештовано й обвинувачено за намірене вбивство. В Польщі Залескі має жінку й діти.

САМОГУБСТВО „ОПИРА" ЗО СКЕРНЕВІЦ.

За вбивником дружини і доньки ґен. Козіцкого та їх служниці і бони — ординансом Брониславом Яновским, званим тепер „опир із Скерневіц", розіслала поліція і військова жандармерія стежні листи. Слідство виявило, що Яновскі мав від кількох років приятельку Владиславу Квятковску, з якою мав трилітнього синка. З нею і з дитиною втік убивник зо Скерневіц. Яновскі походить з Лодзі, не вмів ні читати ні писати і заробляв як слуга в господарів в околичних селах. Родина вбивника мешкає на передмістю Хойни в Лодзі. Там теж поліція уладила облаву і затримала кілька осіб, між ними брата вбивника, Йосифа Яновского, караного за крадіж, його сестру Бронисаву, тітку Маріянну і три особи з дальшої родини. Сам убивник був теж уже караний. Квятковска приїхала з Лодзі за вбивником до Скерневіц і не була ніде зголошена. На прожиток заробляла послугою в кухні місцевого полку піхоти. Далі слідство виявило, що вбивник заявив сусідам, що дружина ґенерала з донькою і зо службою виїхала до Варшави до недужого чоловіка. Коло год. 10. позамикав віконниці і покинув помешкання. Щойно вечором Яновскі відїхав з приятелькою і дитиною зо Скерневіц до села Цеґлова недалеко Мінська Мазовецького, де мешкає мачуха Квятковской, Шматрова. В суботу і в неділю ходив ще зо своєю приятелькою по вулицях Мінська Мазовецького в одинку, загарбаним з помешкання ґенерала. Коли ж у неділю поліція звернула вже на обох увагу — Яновскі з приятелькою покинув швидко місто. Квятковску арештувала поліція в понеділок вечором і відвезла до Варшави, де її переслухують. За Яновским уладила поліція погоню. Він скривався в хаті Маріїна Садовського в селі Гута Куфлерська, 5 км. від Цеґлова, 17 км. від Мінська Мазовецького. Там теж поліція облягала його цілу ніч і не могла його арештувати, бо вбивник засипував поліцію рясними стрілами з револьвера. Тому з Варшави спровадили спеціальний відділ поліції в панцирах, щоб схопити Яновского за всяку ціну живим. Тимчасом Яновскі двома останніми стрілами тяжко зранивсь і помер. — У Скерневіцах відбувся величавий похорон дружини і доньки ґен. Козіцкого.

ЗБИРАЄ „ПЕРЕКОНУВАЧІ".

Як поліції припинили півгодинну бійку між прихильниками Американської Федерації Праці й прихильниками Комітету Промислової Організації, що вибухла в Крокеті, в стейті Каліфорнія, шериф почав відбирати від обох сторін усяку зброю, названу іронічно „переконувачами". Як бачимо, серед цих „переконувачів" переважають оловяні рури. До бійки прийшло на тлі страйку в рафінерії цукру.

ЗАГОСТРЕННЯ ЗБІЛЬШАЄТЬСЯ.

Чеська влада сконфіскувала в останніх днях уже шестий раз „Дзєннік Польскі". Це газета для поляків у Чехословаччині. А польський уряд зніс перепустки, на підставі яких мешканці пограничної смуги могли переходити з чеської території на польську і навпаки.

ГЕПБУРН ПРОТИ ВМІШАННЯ КАНАДИ ДО ВІЙНИ.

На обіді в Канадійським Інституті Гірництва і Металюрґії онтарійський премієр Гепбурн заявив, що Канада повинна далеко триматися від усякої війни. Він говорив, що на останній війні Канада придбала два біліони долярів довгів, і ті довги до нині не сплачені, а пенсії для вдів і сиріт ростуть з року на рік. Колиб Канада знову вмішалася до війни, то це булоб катастрофою для цілої фінансової структури в Канаді, бо Канада своїх довгів не моглаб виплатити.

ДВІ ЖЕРТВИ ВИБУХУ ГРАНАТИ.

18-літній М. Лаврук з Пійла, пов. Калуш, знайшов у лісі відломок гранати з запальником. Дійшло до вибуху запальника і важко раненого Лаврука відвезли до шпиталю в Калуші. Майже одночасно в тому самому лісі 17-літній К. Мазяш з Пійла знайшов подібний запальник, що теж вибух при розкручуванні вдома. Мазяш утратив три пальці правої руки. Раненого відвезли до шпиталю в Калуші.

„БУДЖЕТ САТАНИ".

Так називає один віденський часопис буджет центральної ради московського союзу безбожників на цей рік. Цей буджет осягнув суму 65 міліонів рублів. З цього 51 міліонів рублів рада призначила на поборювання релігії, решту на розбудову організації безбожників у світі.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ 5-ДЕННОГО ТИЖНЯ ПРАЦІ.

Нюйорська буджетова комісія запротестувала перед посадником Ля Ґвардією проти ухвали міської ради завести серед усіх міських робітників, крім учителів і тих, що в одноторах, 5-денний тиждень праці. Комісія каже, що місто тепер не має грошей на покриття цього обмеження праці.

ІНСТРУКТОР ВИБИВ ОКО БАТЬКОВІ УЧЕНИЦЬ.

Ґімназійний абсольвент А. Якимів давав лекції двом ґімназисткам, донькам емеритованого контрольора І. Кліми в Самборі. Незабаром поширилися чутки, що Якимів залицяється до одної з дівчат. Тут і стрінув припадком батько згаданих учениць Якимова на вул. Заміській. Розмова перемінилася в сварку, а опісля в бійку. Кліма вдарив Якимова палицею, а Якимів вирвав Клімі палицю й ударив нею Кліму в лице так нещасливо, що Кліма втратив око. Кліму перевезли до лічниці у Львові.

ПОМЕР НАЙСТАРШИЙ ЧОЛОВІК.

У місцевості Йонава у Литві помер найстарший чоловік у Литві, Курсоніс, який мав 119 років. Найстарший його син має тепер 90 років.

МІСТА ДОМАГАЮТЬСЯ БІЛЬШОЇ ДОПОМОГИ.

На конференції посадників міст Канади в Отаві представники всіх міст висловили думку, що домініяльний уряд не дає достаточної помочі містам для безробітних. Посадник міста Галіфаксу заявив, що рада цього міста вирішила перестати видавати безробітним помічі 30. квітня ц. р. Посадники міст критикували Нормана Роджерса, міністра праці в Отаві, який каже, що міста дають завелику допомогу безробітним.

ВИТАЮТЬ МОЛОДЬ І ВЗИВАЮТЬ РОЗВИВАТИ ПЛАСТ

ПАРИЖ. — Українські пластуни і пластунки відсвяткували в Парижі 20. березня дуже врочисто Свято Крут, згадали за визвольну боротьбу й вислали до української молоді в світі такий привіт: „Згадуючи сьогодні память геройської української молоді, що під Крутами віддала за Україну своє життя, засилаємо вам усім наше сердечне привітання та закликаємо до організації пластових гуртків і до обєднання в одній великій українській пластовій родині на те, щоб нові Крути були переможними".

ЗАНЯТА ДАЛЕКИМ СХОДОМ.

МОСКВА. — Пасажирський рух з Далеким Сходом майже перерваний. Поїзди курсують, але вони завалені військом і возами та літаками. Частина з того, як кажуть, призначена на допомогу китайській армії, а друга на підготову війни з Японією.

ОСТАВИВ МІЛІОН ДОЛЯРІВ.

ПАРИЖ. — Померлий славний російський співак Федір Шаляпін оставив у спадку міліон долярів. У 1929 році Шаляпін не мав ні цента. Втратив усе, що мав. А за останні 9. років всетаки ще придбав новий міліон.

СЛОВАКИ В ГОСТРІЙ ОПОЗИЦІЇ.

ПРАГА. — Словацька католицька народня партія, якої головою є популярний о. Глинка, атакує дуже гостро чехословацький уряд за те, що не дозволяє в Словаччині на демонстрації й публичні зібрання, на яких словаки бажають виявити свої змагання до повної автономії для Словаччини. Кажуть, що словаки ведуть тепер проти чехословацького уряду боротьбу в тіснім порозумінні з судетськими німцями-націстами.

ГІТЛЕР ГОТОВ БУТИ У ПАПИ.

БЕРЛІН. — Кружляють поголоски, що папський нунцій у Берліні вручив німецькому міністрові заграничних справ лист від папи Пія XI, яким папа запрошує до себе канцлера Гітлера в часі, коли той останній буде в Римі.

РАДІБ ДІСТАТИСЯ ДО АМЕРИКИ.

ВІДЕНЬ. — Віденське американське посольство одержало в часі від 14. березня до 12. квітня 35,000 зголошень на дозвіл виїхати до Злучених Держав. Це зголошення австрійських громадян. Між зголошеними є 32,000 жидів.

ВЕЛИКА ЯПОНСЬКА ПОРАЗКА.

ШАНГАЙ. — Не зважаючи на те, що японські комунікати говорять постійно про японські перемоги в Китаю, є загально відоме, що японська армія мала велику поразку і величезні втрати в людях. Як 250,000 китайських жовнірів окружили 60-тисячну японську армію, розкинену вздовж залізничої лінії Тієнтсін-Пуков. З японської армії не осталася в живих навіть третина. Тепер головна японська команда висилає 8 нових дивізій, щоб новими перемогами прикрити згадану поразку.

ЧИ ПЕРЕГОВОРЮЮТЬ?

ТОКІО. — Далі говорять про те, що Японія намагається тепер за всяку ціну помиритися з Китаєм, та що в тій справі посередничить англійський посол Кер. Та офіційно тому заперечують.

ДОПОМАГАЮТЬ ЧЕРВОНИМ.

ПАРИЖ. — Подають, що зо Злучених Держав вислано в останнім місяці зо збірок $50,000 на допомогу червоній Еспанії.

ФРАНЦІЯ ВИЗНАЄ ҐЕН. ФРАНКА.

ПАРИЖ. — Теперішній французький уряд рішив вислати свого представника до Бурґоса, головної кватири уряду ґен. Франка. Є це сензаційна вістка. Кажуть, що Франція зробила це під натиском Англії.

ЗАКАЗ ДЕМОНСТРУВАТИ.

БУКАРЕШТ. — Уряд видав нові зарядження, звернені проти всього того, що могло би бути використане для пропаганди за зміну диктаторського режиму. Тому заборонено віча і маніфестації та співання на публичних місцях пісень політичного змісту, як теж розкидування летючок.

НІМЦІ ФОРТИФІКУЮТЬ ҐІБРАЛЬТАР.

ҐІБРАЛЬТАР. — Секретно передають, що німецькі інжинири фортифікують Ґібральтарський пролив.

ОСТАТОЧНО ПОГОДИЛИСЬ.

ЛОНДОН. — Італія визнала Велику Британію панею Індійського океану. Заґарантувала незалежність Ємену і відступила їй частину етіопської території, а це довкола озера Тана, з якого бере свої води ріка Ніль.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays by the Ukrainian Press and Book Co., Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ВІЗ І ПЕРЕВІЗ

Гю Вилсон, американський амбасадор у Німеччині, виголосив на бенкеті, влаштованім Американською Торговельною Палатою в Німеччині, промову, що тепер облетіла всю американську пресу й у деяких ґазетах була поміщена в дослівнім тексті. Видно з того, що преса вважае її за важну енунціяцію.

Звичайно бенкетова промова такої ваги не має. Та в цьому випадку це був обід орґанізації, що займається спеціяльно навязуванням і удержуванням торговельних зносин між двома краями. Подруге, це говорив амбасадор, а його промова певно, як можна зовсім легко догадатися, була зложена вже давно, предложена рішальним чинникам у Вашинґтоні й ними одобрена. Отже це був авторитетний голос американського уряду.

Зясовуючи міжнародню торговельну політику Злучених Держав, амбасадор Вилсон передівсім зазначив, що вона розходиться з політикою тих держав, котрі свою економічну політику будують на так званім економічнім націоналізмі, або повній економічній самовистарчальності держави. Вилсон не згадав виразно Німеччини, але його слова відносилися передівсім до Німеччини, коли він говорив про зусилля держави продукувати в своїх границях усяке, потрібне для себе добро, без огляду на кошти і якість. Цю політику американський уряд уважає фальшивою в основах. Для американського уряду це пуста фантазія. Вона коштовна для держави, що її держиться, відбивається зле на ціні і якості товару. Тому зрештою вона на довгу мету й неможлива. Для американського уряду розумною економічною політикою є свобідна торговля, себто обміна, товарів.

З питанням економічних зносин між крями звязане питання політичних зносин. Американці в цьому огляді вагаються між двома крайностями: з одного боку, ізоляціоністи хотіли би відокремити Америку зовсім від світу: хай він пропаде, як не має розуму жити, щоб лиш Америка вдержалася! З другого боку, інтервенціоністи дивляться на ввесь світ як на цілість частин, тісно з собою звязаних; через те вони стоять за те, щоб Америка вмішалася активно в світові справи. Американський уряд старається вести середню лінію: він обороняе інтереси своєї держави й своїх громадян, але не хоче активно вмішуватися в справи світу, як вони не нарушують інтересів Америки або американців.

Тут зараз насувається питання: чи піде Америка до світової війни? Вилсон каже в імені американського уряду ясно: Америка хоче миру. Вона не хоче війни. Одначе хай ніхто не думає, що всякий може робити собі з її інтересами в світі, що йому подобається, знаючи певно, що Америка до війни не піде. Ця думка хибна. Є річи, за які Злучені Держави підуть до війни, не зважаючи на основну мирну політику.

Амбасадор не сказав докладніше, за які саме річи Америка пішлаб до війни. Одначе якби він сказав, не був би дипльоматом. Хто нині знає, за що й серед яких умов держава в майбутності піде на війну?

УКРАЇНСЬКО-АНҐЛІЙСЬКА ТРАНСЛІТЕРАЦІЯ

(Дискусійна пропозиція унів. проф. Дж. В. Сімпсона, Саскатун, Канада).

(ВУНІ). У світі, якого межі постійно звужуються через удосконалення й улекшення комунікації, зростає для кожної культурної спільноти необхідність пізнати історію і культуру спільнот. Це можна осягнути лише за посередництвом мови.

Як приклад візьмім культурні спільноти, що говорять по анґлійськи й по українськи. Кожна з них має свою історію і власний культурний дорібок; та анґлійська спільнота знає відносно мало про сорок-міліоновий нарід, що вживає української мови як власної і творить у теперішньому світі активну культурну ґрупу.

Цього треба дуже шкодувати: не лише тому, що розкинене по цілім світі населення анґлійської мови хвалиться найрозсяглішими стосунками з іншими народами і пізнанням їх, але й тому, що у Злучених Державах та в Канаді оселилися сотні тисяч українців і цим створено нагоду до взаємного пізнання у безпосередній близькості.

Одна з трудностей, що її одначе не слід перебільшувати, полягає в тім, що українці послугуються кирилицею, яка мало звична анґлійському оку. А до того досі ще ніхто не створив транслітераційної системи, яку принялиб однаково всі, що говорять по анґлійськи й по українськи. З цього виникає часто плутанина не лише серед мало освідомлених людей, але й серед фільольоґічно вишколених фахівців-славістів. Коли авторитети не можуть між собою погодитися, то ляїкові лишається шукати власних шляхів для своїх практичних цілей.

Так Конґресова Бібліотека у Вашинґтоні вживає транслітерації, про котру відважуюся твердити, що її ніякий освічений українець сучасного покоління не зможе приняти в цілості. Ще більше трівожною являється обставина, що система Конґресової Бібліотеки не покривається з уживаною Королівським Ґеоґрафічним Товариством у Лондоні. Ця остання задовольняє українців більше, хоч усетаки теж не вповні.

Практична сторінка транслітерації — резюмуючи коротко — в тому, щоб задержати такі букви, які приблизно однакові в обох мовах. Там, де букви виглядають зовсім інакше, доводиться шукати заміни, по можливості обґрунтованої історично.

Українська мова — це жива, динамічна мова, що розвивається і відбиває прагнення діяльної суспільности, котра саме знаходиться в стадії культурної експанзії. Тому дуже важно при транслітерації не виходити із згори занадто пуристичних заложень і не чіплятися за минулі правописні, сьогодні вже застарілі системи.

Нижче подана схема опрацьована після дбайливої роботи в порозумінні з говорячими по анґлійськи українцями з Канади та Злучених Держав. Опрацьовано її в тій надії, що вона може буде загально принята, а тоді поволі лад і одностайність заступлять панівну тепер плутанину. Витворено цю транслітерацію також і з бажанням, щоб народня спільнота анґлійської мови щораз глибше зацікавлювалась культурною ґрупою, котра більш ніж тричі переважає своїм числом населення Канади.

Проект анґлійської транскрипції українських букв:

Укр. букви	Анґл. букви	
а	a	—cart
б	b	—book
в	•v	—van
г	h	—how
ґ	g	—go
д	d	—dog
е	e	—sell
є	ye	—yes
ж	zh	—azure
з	z	—zeal
и	i	—pin
й	y	—day
і	i	—machine
ї	yi	—yeast
к	k	—kin
л	l	—lost
м	m	—man
н	n	—no
о	o	—lord
п	p	—port
р	r	—rim
с	s	—sit
т	t	—town
у	u	—rule
ф	f	—fir
х	kh	—Loch
ц	ts	—oats
ч	ch	—china
ш	sh	—shine
щ	shch	—fresh-cheese
ю	yu	—Yukon
я	ya	—yard
ь	’	

„ПОЛІЦАЇ ДЛЯ УКРАЇНИ“

Російська еміґрантська ґазета в Парижі **„Последніе Новості“** містить сензаційну звістку під зазначеним угорі заголовком. Хоч редактором цієї ґазети є відомий учений і політичний діяч **Мілюков,** то редакторова ученість не захороняє від того, що в боротьбі проти українського руху „Последніе Новості“ беруться до засобів, недозволених з погляду журналістичної етики.

Як маємо поставитись до відомостей „Последніх Новостей“ про поліцаїв для України? Ця звістка досить баламутна, як майже все, що пишеться в цім часописі про українські справи. „Последніе Новості“ подають з Берліну, що в Німеччині творяться кадри поліцаїв для України. Для того німецьке міністерство пропаґанди творить курси, під проводом „фірера“ російських фашистів у Німеччині, ґенерала **Біскупського.** На ці курси запрошено бувших членів російської „білої армії“, що 1919 року билася в балтійських країнах під проводом Бермонда проти большевиків. Тому, що дуже мало знайшлося охочих вступити в ці новотворені поліційні відділи, то німецька влада, як подають „Последніе Новості“, притягає всіх бувших „бермондівців“ на службу примусово. „Ті що записуються на курси, мають виповнити запитник, у якому є точка про згоду даної особи на прилучення України до Німеччини“. Далі „Последніе Новості“ подають, що рівнобіжно утворено в Німеччині також курси української та російської мови для німців, бо майбутня поліція, на думку німецького міністерства і ґенерала Біскупського, має складатися з німців та з росіян.

Ясна річ, москаль здорово наколотив капусти з горохом. Передівсім, зовсім абсурдно виглядає точка про згоду члена майбутньої поліції на „прилучення України до Німеччини“. Не забудьмо, що армія Бермонда — це армія російська, що билася за „єдину неділиму Росію“. Провідник білої армії, ґен. Денікін, недавно писав, що він ідею „єдиної неділимої Росії“ ставить найвище, що тому власне він не міг погодитися з тим, що в Україні 1919-го року було українське військо, і з тої причини мусів збройно виступати проти української армії, хоч мав велику загрозу з Москви від большевиків. Якіб не були пляни Німеччини на сході Европи, німці не такі дурні, щоб ці пляни відкривати звичайним поліційним служакам. З другого боку, як уявити собі „прилучення“ України до Німеччини? Такі пляни могла мати Німеччина 1918 року, в часі найбільших успіхів німецьких армій на сході. Але тепер? Аджеж шлях в Україну для німців перегородила Польща. Щоб Німеччина могла захопити Україну, треба їй переступати через Польщу. На прилучення України до Німеччини не погодиться ні один уряд Польщі, бо це привелоб до того, що Польща булаб з двох боків стиснена німецькою силою.

Але в звістці російської ґазети є дещо таке, що може бути недалеке від правди. Чи готує Німеччина „поліцаїв для України“, про це можемо сумніватися. Але що в Німеччині вже віддавна дуже пильно студіюють східньо-европейські справи, це річ безсумнівна. Лекторати російської мови є майже в кожнім німецькім університеті; є також лекторати української мови в двох університетах (в Галлє та в Мінстері). Не про проблематичне „прилучення України“ йде німцям; пляни Німеччини далеко ширші: для будучности Німеччини величезну вагу має те, з ким буде Росія після упадку большевизму. В сучасній Гітлеровій Німеччині є сильна традиція, що спирається на заповіт Бісмарка: **не сваритися з Росією!** Також жива ще думка покійного Людендорфа, який був переконаним прихильником єдиної неподільної Росії і ворогом української незалежности. Для великої Німеччини велика Росія від Балтику до далекого Сибіру цінніша як союзниця, ніж панування в Україні. Колиб упав большевицький режім у Росії з допомогою Німеччини, то не є виключене, що Німеччина знову підпиратиме „єдину неділиму“, бо в такім разі для неї відкриється широке поле для господарського впливу. 1918 року Вільгельмова Німеччина поставила в Україні Скоропадського, щоб відбудувати „єдину неділиму“, і тоді сам пан Мілюков приїздив до Києва на переговори з німцями. Історія може повторитися. Для Німеччини Україна була і є лище **предметом** політики, а не самостійним чинником.

Я. П.

БЕЗРОБІТНА МОЛОДЬ

За обчисленнями „Ґрейтер Ню Йорк Фонд“, у місті Ню Йорку знаходиться нині біля 400,000 молодих хлопців і дівчат, у віці від 16 до 25 літ, які шукають праці, а не можуть її здибати.

Це страшна статистика. А страшна вона не тільки з матеріяльного боку, але і з морального. Бо не лише прикрим є це, що 400 тисяч молодих людей, не маючи змоги дістати працю, терплять усякого роду матеріяльні недостачі, але ще прикрішим є це, що ті молоді люди **хочуть** працювати, а не мають де. Коли далі такий стан буде тревати, то він готов відбитися дуже зле на характері тої молоді.

Звичайно так буває, що молодь має охоту й амбіцію працювати, бо хоче чогось у житті добитись; хоче своєю самостійною працею влаштувати собі життя, як влаштували собі його родичі. Хоче дружитися, мати свою рідню та здобувати певне становище в суспільності. Хоче усамостійнити себе, щоб тим робом ще й піднести свій особистий престіж. Підростаюча молодь снує мрії, які хоче сповняти. Хоче мати дім, землю, чи якийсь бизнес, хоче мати авто й те, що є вимогою нинішньої цивілізації, а що реклямують на кожному кроці ріжні підприємства.

Це природнє, коли кажеться молоді, що те все вона може мати, коли буде чесно, пильно і розумно працювати й поступати. Та траґедія зачинається тоді, коли всі ті річи показуємо молоді, а не даємо їй нагоди працювати, щоб вона працею роздобула на ті річи гроші. І саме тому саме слово „праця“ звучить глумливо для того великого числа молоді, що шукає праці, а не може її знайти. Та якщо не можна роздобути грошей працею, то як інакше?...

Вже само поставлення такого питання може зродити в молодій безробітній людині цинічні, а далі і злочинні гадки, коли вона не може дістати чесним способом того, що потрібне до життя.

Вже з того самого видно, що справа молоді — це справа величезної ваги. Нею мусить занятися суспільність. Про ту справу не вільно нікому мовчати. Про неї треба говорити так довго і вперто, аж доки вона не знайде задовільної розвязки. В багатій Америці мусить бути винайдена така економічна система, яка повинна задоволити природні домагання молоді.

Я. Голубецький.

ПОРАДИЛИ СОБІ

(Оповідання).

(3)

— Гарасим Навчук їде по цілу бочку меду, бо у них весілля. Його батько знається з Лейзором Кранцом, отже справив сина до нього. Сам Гарасим волів би взяти ваш мід, тільки мусить мати якийсь викрут, чому не купив там, де казав батько. Я гадаю, що зарібок був би, хоч би ви спустили трохи. Зарібок, хоч би малий, нікому не пошкодить. Також не вадило би такого багача, як старий Навчук, приєднати до себе. Він багато потребує. Великдень, Різдво, празник, чи яка інша оказія, до нього йде, як не ціла бочка, то бодай половина.

— Твоя правда, — господар сказав. — Та він, хоч би хотів, то у мене не купить, бо буде боятися батька.

— Дайте йому який розумний викрут.

— Який же викрут міг би мати? — спитав Наріжний і на своє питання сам відповів: — Хіба той, що у мене товар дешевший!

— Чи не так я вже сказала вам? — дівчина пригадала.

— То йди до нього і скажи, що дам йому пять процентів дешевше. Тільки нехай вони того не розголошують. Також почастуй Гарасима великою склянкою меду. Йому дай того ліпшого. Наливаючи йому, наливай так, щоби Яцко не бачив, що то якийсь інший мід. Яцкові дай того звичайного. Від його батька я не багато заробляю. То страшний скупиряга. Як Гарасим рішиться купити і купить, то для нього буде отся бочка, що між тими двома новими. Покажеш йому. Тільки уважай, щоби не взяв іншої бочки, бо сам себе скривдив би. Іди і побалакай з ним. За хвилю і я прийду до нього.

Ганка пішла. Не пішла, а побігла. Весела, підспівуючи собі щось під носом, вскочила до шинку. Яцко знов сидів за столом.

— Щось ти дуже довго сиділа там з твоїм старим, — промовив Яцко. — Це дуже небезпечно для нього і для тебе. Його стара, кажуть, дуже заздрісна.

— То я через тебе сиділа там так довго. Я з ним сварилася. Він казав почастувати тебе медом, а я казала йому, що такий, як ти, не варт того.

— І як скінчилося?

— Скінчилося так, що пан каже, слуга мусить. Тобі я воліла би дати смоли гарячої!

— Чи Гарасимові також?

— Йому господар також казав дати меду.

— Я тебе питаю, що ти воліла би йому дати: смолу гарячу, чи щось солодке?

— Я ще не знаю, який він. Тебе вже знаю.

Дівчина здіймила з полиці велику фляшку меду, налила до склянки і поставила на столі перед Яцком. Гарасим сидів не при столі, а коло шинквасу. Вона шепнула до нього:

— Дає пять процентів дешевше. Візьмеш?

Гарасим кивнув головою на знак, що візьме. Тоді вона налила і йому, та не з тої фляшки, що Яцкові. Наливаючи, заслонила фляшку собою, щоби Яцко не бачив, бо він добре знав, що в тій другій фляшці є ліпший мід. Попиваючи мід, Гарасим став до дівчини ліпше призиратися. Нині він перший раз був так близько неї і перший раз вона так весело і так сердечно гляділа в його очі. Раньше Гарасим гадав, що гарні бувають тільки дівчата з чорним волоссям. Тепер він додумався до того, що Ганка тому така гарна, що її волосся таке, як пшенична солома. Вона ще краща тому, що при яснім волоссю у неї темні брови. Ще принаднішою робили її веснівки на лиці. Ті веснівки у неї і на зиму не щезали. Мабуть тому, що в серці тої дівчини все була тепла весна. Котрий парубок глядів на ті веснівки, то його тягнуло до дівчини; його кортіло це лице поцілувати. І Яцка кортіло, і Гарасима кортіло. Яцко вже пробував, та не досягнув. Гарасим боявся пробувати і ще не мав нагоди.

Яцко хотів нині ще раз пробувати щастя, та в дорогу вліз йому той проклятий Гарасим. Батько Яцка був багато більшим багачем, як батько Гарасима. При камізельці Яцка висів грубий ланцух від годинника. Він курив з грубої бурштинової цигарниці. Гадав, що кожда дівка, як не тепер, то в четвер прилипне до нього. Не сумнівався, що Ганка гороїжиться тільки тому, щоби за свої ласки виманти від нього якийсь цінний дарунок. Та він завзявся показати, що кожна дівка, отже й Ганка, втратить розум для нього самого.

— Коби той Гарасим раз вже вступився звідси, то я з дівкою побалакав би! — подумав Яцко. — Чого він сюди прийшов і сидить так довго? Дівка ще готова завернути собі голову ним. В мій бік і оком не кине, в нього дивиться, як в образ. Собака!

— Ганка! — крикнув Яцко, вдаривши рукою в кишеню так, що срібні монети задзвонили. — Мене стати на ліпший мід, як цей, яким ти нас частуєш. Дай мені фляшкового. Того старого, що мій тато брав, як був недужий. І дві чаші дай!

— Фляшковий мід продається тільки цілими фляшками, — замітила дівчина.

— Хібаж я не знаю? Хібаж я перший раз у житті буду пити фляшковий мід?!

— Цілої фляшки не випеш. Фляшка забагато для тебе.

— Ти поможеш мені. Я тебе прошу...

— Таким медом я впилась би. Мені тут не вільно впитися. Наріжний зараз нагнав би мене.

(Далі буде).

ДО ПЛАСТУНІВ І ПРИХИЛЬНИКІВ ПЛАСТУ

За більш як чверть століття свого існування став Пласт цінністю всього українського народу. Зберегти його памятки, занотувати все, що стосується до життя й праці в Пласті, є обовязком кожного з нас.

В 1935 р. вийшла на еміґрації (видання т-ва „Український Пласт“ у Празі, Чехословаччина) **перша бібліоґрафія українських пластових видань.** Велике зацікавлення, що викликало це видання зокрема в давніх пластових працівників на Рідній Землі, найкраще свідчить, що така публікація конче потрібна. Завдяки співробітництву пластових сил на еміґрації й з Краю бібліоґрафію пощастило доповнити цінними матеріялами так, що ці доповнення збільшать її майже вдвоє. У звязку з цим доповненим виданням, що тепер на черзі, т-во „Український Пласт“ звертається до пластунів, пластових діловодів, провідників і взагалі до прихильників справи з закликом **причинитися до якнайповнішого видання згаданої праці своїми додатками.** Можуть це бути замітки, а також вирізки з часописів, чи спогади про вихід якихнебудь українських пластових видань, і взагалі всякого роду пластові друки й публікації (журнали, книжки, листівки, ноти і т. п.) не лише друковані, а й літоґрафовані та рукописні. Найбільше доповнень потребує відділ **„видання пластових курінів“.** Найменше відомостей є про видання українських пласнунів у **Злучених Державах Америки та в Канаді.** Зовсім нема з **Далекого Сходу,** де теж є, або були, українські пластові відділи.

Т-во „Український Пласт“ просить теж про співпрацю тих наших часописів і журналів, що мали або мають пластові сторінки (відділи, кутки).

Всі матеріяли треба посилати (краще рекомендовано) на адресу товариства „Український Пласт“: N. Kozycka, Praha, Vinohrady, Chodska ul. 16., Czechoslowakia.

Ті матеріяли, що їх власник бажав би отримати назад, т-во „Український Пласт“ зобовязується після використання повернути в повному порядку.

КАСОВИЙ ЗВІТ ОБЄДНАННЯ
(за березень 1938)

ПРИХІД:

З переносу		$34.05
Прихід у березні		2,397.55
Разом		$2,431.60

РОЗХІД:

а) Висилка до краю:		
1) Визвольна боротьба	$770.00	
2) Рідна Школа	205.00	
3) Політичні вязні	125.00	
4) Інваліди	50.00	
5) Школа в Радехові	50.00	
6) Будова дому чит. „Просвіти" в Полянах Суровичних	85.00	
7) Школа ім. Грушевського в Коломиї	10.00	
8) Видавництва	86.00	
9) Кошти висилки	10.10	$1,391.10
б) Кошти удержання канцелярії		25.00
в) Почтова скринька		4.00
Разом		$1,420.10

ЗІСТАВЛЕННЯ:

Прихід	$2,431.60
Розхід	1,420.10
Остається в касі з кінцем березня 1938 р.	$1,011.50

В тій сумі є $970.50, призначених на Українську Лічницю у Львові, які будуть вислані по закінченні збіркової кампанії.

Обєднання Укр. Організацій в Америці.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Попрім виступ молодих артистичних сил.

В неділю, 17. квітня, відбудеться вечором концерт молодих сестер Шиманських. Буде він улаштований у відомій концертовій салі в готелі Барбізон-Пляза. Це є, так би сказати, перший репрезентаційний виступ у Ню Йорку. Від того висліду може багато залежати і дальша мистецька карієра згаданих молодих артистів.

Сестри Шиманські відомі українському загалові від кількох літ. Будучи ще цілком маленькими, вони вже виступали на українській сцені в Філядельфії на ріжних українських концертах, а також виступали й по інших громадах. Вони співали і на радіових стаціях і на ріжних американських концертах, одержуючи завжди дуже прихильні оцінки з боку публики і критики.

Ми, українці, можемо тільки радіти, коли бачимо, що згадані сестри хочуть робити дальшу мистецьку карієру. Співають вони дуже мило й принадно. А в програму, з якою виступлять у неділю, влучили також українські пісні. Вони вповні заслугують на те, щоб дістали попертя від українців, а в першу чергу від тих, що люблять музику.

—о—

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА.

Молодь домагається попертя.

Відділ 52 С.У.А., що складається з самих молодих дівчат-українок з Філядельфії, влаштував у неділю, 10. квітня, власними силами базар у салі Українських Громадян. Хто відвідав цей базар, цей певно вийшов з нього задоволений. Бо бачив дійсну працю тих українських дівчат, що хоч України ніколи не бачили, то для неї ревно працюють. Була там правдива українська хата. Були українські вироби. Були українські печива, які зготовили самі дівчата. І були гарні річи, що їх одержано на виставу з централі СУА. Та було дуже мало таких зо старшого покоління, що оглядали цей базар. А чейже така присутність моглаб додати молоді ще більшої сили й охоти до дальшої праці!

Ті самі дівчата подбали також, щоб гарно приняти молодечий хор з Ню Йорку, що прибув на свято Шевченка під проводом п. С. Марусевича. А на початку травня буде влаштований День Матери, разом з 41. відділом тов. У. А. Громадянок. Думаємо, що тепер громадянство поставиться вже прихильніше до дальшої праці й тим піднесе молодь на дусі.

А. С.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Ухвалили сто долярів на Світову Виставу.

На квартальних зборах 204 відділу У. Н. Союзу в Ню Йорку, що відбулися 10. квітня ц. р., попри відділові справи обговорювано також справу участи українців у надходячій Світовій Виставі. Збори одноголосно заявилися за те, щоб українці взяли у тій виставі можливо якнайбільшу участь, щоб наша еміграція зложила такі жертви, за які можна булоб побудувати гарний український павільон.

А щоб свої побажання задокументували ділом, збори ухвалили, щоб на ту ціль висиґнувати з каси відділу сто долярів. Також висказано думку, щоб кожний член від себе дав на ту ціль щонайменше одного доляра. Всі члени одноголосно заявилися за те внесення, ставляючи членів під моральний примус, але не організаційний. В тому відношені лишили членам добру волю. Крім того зараз по зборах деякі члени зложили від себе такі датки: Андрій Гелетій $10; М. і С. Гурин $5, М. Близняк $5; по $1: О. Дзюрка, Катерина Біла; І. Хитрик деклярував $2. Інші члени обіцяли зложити свої жертви на інших зборах.

По полагодженні віддільових справ предсідник відділу, Е. Ляхович, виголосив півгодинний доклад про теперішнє положення українського народу. Відчит припав до вподоби присутнім членам і вони висказували побажання, щоб такі відчити давати більше.

М. Близнак.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ПЕРША ВЕЛИТЕНСЬКА БОРОТЬБА ЗА СЕРЕДЗЕМНЕ МОРЕ

Війна та політика так тісно звязані з собою, що годі означити їх границі. Стратегія це вислів і здійснювання політики, яку веде якась держава. Це бачимо краще може, ніж деінде, у війні Ганібаля проти Італії.

Ганібаль воював проти Італії, щоби семітській расі вивоювати перевагу в економічній ділянці, яку мало-помало займав Рим. Ганібаль боявся, щоб його нарід зовсім не втратив влади на Середземному морі. Втрата Сицилії й Еспанії це вже був смертний удар для тієї переваги, тому треба було цю втрату або надолужити, або відступити Римові всю торговлю між трьома континентами. Словом: картагінцям і римлянам було ясно, що на Середземньому морі може бути лише один господар...

Ганібалеві не вдалося вдержати перевагу для картагінців, та не він був тут винен, лише його земляки, що не розуміли його. Ганібаль не був би фенікійцем, колиб бажав війни лише задля самої війни. Він рішився на війну, щоб вивоювати користи рідному краєві. Сьогодні полем бою такого Ганібаля булаб біржа або якийсь світовий ринок. Війна сьогодні вже оконечний засіб.

Ганібалеві було 23 роки, коли 218. року перед Хр. продістався до Галії, через східні Пиринеї, отже трохи молодший ніж Наполеон, коли в 1796. р. взяв у свої руки команду над італійською армією. Як Ганібаль вийшов із Еспанії, мав 50,000 піхоти, 9,000 кінноти та 37 слонів. Почав похід у вересні і за пятнацять днів Ганібалеві війська побачили Італію, а саме падуанську низину. Військо змаліло до половини. Осталося всього 26,000 людей, які пережили цей пекольний похід. Слони також погинули; в бою коло Тразуменського озера на весну 217. року був лише один живий слон.

Римляни вважали, що перехід через Альпи це справжнє божевілля і Публій Корнелій Сціпіо, полководець римських легіонів у Галії, ждав на Ганібаля при устю ріки Рони. Дійшов до Тарасконі. Колиж довідався, що Ганібаль уже в Італії, вернувся мерщій назад і дійшов до Пляценції (Піяченца). Ганібаль заняв Торіно та пустився проти Сціпіона. Коло Тесіна картагінці вигубили римську кінноту до тла й оба війська знайшлися лице в лице у грудні коло Трагії. Римське військо в силі 40,000 людей окружили картагінці і вирізали. Спаслося ледви 10,000 легіонерів.

Тепер Ганібаль старався намовити до бунту кельтійські племена, що жили в заальпейській Галії, і вирушив на південний схід, в напрямі Адрійського моря. Однаке на весну 217. року несподівано змінив напрям і перейшов через Апенінські гори та заскочив на Тразуменським озері військо консуля Фляміния. Напав на нього рівночасно спереду і ззаду. Із тієї 30,000 римської армії всі вигинули або попали в полон. В Римі настав переполох, а Ганібалеві треба було всього вісім днів, щоб станув у Римі!

А всеж Ганібаль не пішов на Рим, як і не хотів іти на Рим після бою під Каннами. Знову вирушив у східному напрямі півострова і дійшов до Апулії.

Рим гарячково став приготовлятися. Римляни побачили, що мають проти себе неприятеля, який рішився оконечно порахуватися з Римом. Якнайдосвіднішого у веденні війни вибрали римляни полководцем Фабія Максима й іменували його диктатором. Цілий 217. рік Фабій обмежився до того, що слідкував за Ганібалевими рухами, одначе не запускався із ним у поважніший бій. За цю тактику надали Фабієві прізвище Кунктатор (той, що зволікає). Коли така тактика викликала глузування з боку Ганібаля, хоч Ганібаль умів доціновати Фабія, в Римі повстала опозиція і невдоволення проти нього. Прилюдна думка бунтувалася проти того, що римський полководець веде війну з „варварами", а не важиться почати бій. Нові консулі, вибрані на 216-тий рік, Люцій Емілій Павль і Теренцій Варо, були проти Фабієвої тактики. Вкінці 2. серпня 216. року рішилися на бій на ріці Авфіді (нині Офанто).

Консулі післали у бій 76,000 людей, а 10,000 оставили як сторожу для таборів. На рівнині, рівнесенький наче білярдова площа, на фронті меншому як одна миля, станули приблизно 70,000 людей. На обох крилах піхоти станули два відділи кінноти по 3,000 вояків.

Ганібаль розміщував своє військо, а рівночасно слідкував і за рухами по римському боці. Ганібалеві старшини дуже схвилювалися, як побачили таку силу римського війська. Та Ганібаль був спокійний, навіть жартував. Коли один старшина, Гіскон, голосно висловив своє зчудування та схвилювання, що Ганібаль зважується нападати на таке численне і добре озброєне військо, Ганібаль сказав:

„Є ще щось інше по неприятельській боці, ще щось страшніше, про що ти і не подумав: Ні один із них не зветься Гіскон!" На те всі присутні розсміялися.

Проти велитенського римського війська поставив Ганібаль 20,000 піхотинців, одначе на такому самому фронті (1 миля). Поза обома крилами того фронту уставив у кольоні два відділи піхоти, кожний по 6,000 людей. Крім того 8,000 людей творили тзв. повільні відділи, тиралієрку. Вкінці на обох крилах розмістив кінноту в силі 5,000 людей. Отже тут був сильніший від римлян.

Коли обі армії рушили в похід проти себе, кинулася картагінська кіннота що сили та напала з крила на римлян. Піхотинці, наче кліщами, охопили римське військо з правого й лівого боку. Магарбалева кіннота, після того, як витяла в пень римську кінноту, напала на піхоту ззаду. Тепер настала страшна різня: римське військо дослівно вирізали. Консуль Емілій Павль згинув між своїми вояками, давши так гарний примір пожертвування для рідний край.

Консуль Т. Варо втік із кількома тисячами людей, а сторожа, що охороняла табор, піддалася. Із 86,000 людей на вечір осталося ще ледви 10,000 у живих.

То був найстрашніший бій у римській історії і один із найкровавіших у всесвітній історії.

Вістка про катастрофу скоро дійшла до Риму. Зчинився переполох (Ганібаль анте портас! — Ганібаль перед брамами Риму). Щоправда, не мали ще точних вісток про число вбитих, одначе кожний представляв собі все в якнайчорніших барвах.

Теренцій Варо прийшов здивований перед ворота Риму. Йому назустріч вийшов сенат і нарід. Інші народи такого полководця булиб покарали смертю.

Та і тепер Ганібаль не рішився піти на Рим. Чи він добре зробив, чи ні?

Вечором повідомив Магарбаль Ганібаля, що за пять днів може бути з військом перед Римом і „попирувати на Капітолі", Ганібаль у битві коло села Кан мав 6,000 убитих і приблизно 20,000 ранених, які на довший час були нездатні до військової служби. Отже він міг появитися перед Римом із найвище 25,000 людей. Та треба тямити, що Рим тоді був укріплений, зовнішній пояс твердинь був довгий чотири милі. Отже треба було мати бодай 50,000 людей, щоб почати якунебудь операцію проти міста.

Ганібалева стратегія не основувалася на цьому, щоб знищити римську силу безпосередньою війною. Він добре знав, що це неможливе. Він хотів цю силу ослабити політикою і мало-помало довести до упадку. Його плян був: знищити престіж Риму, щоб римлян показати слабими та немічними в очах їх союзників, щоб ті союзники повірили, що в їх інтересі є закинути союз із Римом і щоби свою долю звязали з Картагіною. Туди лише переходив, робив усе можливе, щоб домічні народи відвернути від Риму, щоб ті народи пристали до нього та разом із ним воювали проти Риму. Після кожної перемоги відсилав додому без окупу полонених запріязнених з Римом народів, а полонених римлян відсилав щойно після того, як дістав за них окуп, одначе в оковах. Після битви під Каннами зовсім зеднав для себе місто Капую; Сиракузи й багато міст південної Італії і Тарент здобув. Поробив і дипльоматичні кроки у короля Македонії Филипа, щоб зовсім прогнати римлян із Адрійського моря.

На нещастя Картагіни звязки, що лучили італійські племена з Римом, були такі сильні й тісні, що Ганібалеві успіхи під тим оглядом (у порівнянні з його воєнними усп.хами) були дуже малі. За короткий час римляни рішилися на облогу Капуї та Сиракузів, а проти тих племен, що відпали від них, виступили якнайстрогіше.

Римляни були народом, що мав високо розвинений політичний змисл і стратегія їх була непомильна. Хоч і мали невдачі на полі бою, все виходили переможно, бо все рятував їх воєвничий дух. Сімнацять літ пізніше, в битві коло Зами (202. року) побили Ганібаля зовсім і нищили всі дотеперішні невдачі. Цією битвою закріпили римську владу над світом.

Картагінський сенат не визначався передбачливою політикою, а на воєнних справах і зовсім не розумівся. Ганібаль не мав ніякої помочі від правлячих кругів своєї батьківщини; він думав, що сам усе переведе. Такий плян одиниці все засуджений на невдачу. Самого війська замало, щоб вести велику війну.

БУВШИЙ ВИЗНАЧНИЙ ЧЛЕН ПРЕЗИДЕНТОВОГО „МОЗКОВОГО ТРОСТУ".

Рексфорд Г. Тоґвел, що був колись підсекретарем рільництва й головою бюра розселення, покинув федеральний уряд, а нюйорський посадник Ля Ґвардія іменував його головою нюйорської міської комісії плянування. Його давніше називали „мозковим тростом ч. 1".

СОЛОДЖЕНЕ ВАПНО.

Зовсім припадково люди запримітили, що поцукроване вапно куди сильніше схоплює, як звичайна мулярська заправа. Будівельно-технічні товариства перевели численні досліди та ствердили, що найкращий вплив має меляса (відпадок при виробі цукру). Вплив цукру можна собі пояснити в той спосіб, що цукровий розчин розчиняє вапно куди лекше, ніж звичайна вода, і той розчин входить краще в пори цегли чи каменя. „Солодкий" мур є багато відпорніший на розрив.

Якщо солоджене вапно виявилоб справді добрі прикмети і по довшім часі (імовірно і цемент теж буде міцніший), тоді це далоб новий збут для меляси, яку тепер доволі важко використати.

З ІСТОРІЇ МОРСЬКИХ ЛІХТАРЕНЬ

Першу ліхтарню поставили 1202 р.

У Швеції вже здавен давна були побудовані морські ліхтарні, щоб кораблі могли визнаватись у положенні побережжя.

Довга є історія тих ліхтарень здовж побережжя Швеції. Кажуть, що першу з тих ліхтарень поставили на домагання торговців із Лібека, на південному побережжі Швеції, де він запримітив небезпечні скелі, що були справжньою агрозою для моряків. Перша морська ліхтарня це був залізний кіш, повний жевріючого вугілля, що мав звертати увагу моряків на небезпеку. Було це 1202 року. Від того часу до сьогодні морські ліхтарні перейшли великий шлях. Сьогодні, коли маємо електричні морські ліхтарні, сигнали у мряці та підводні світляні сигнали, треба згадати того невідомого чоловіка, що багато літ тому поставив кіш із вугіллям і врятував життя та майно багатьом людям.

Друга знатна подія в історії морських ліхтарень це вогонь біля Кулена, на шведському західному побережжі; вогонь цей запалили 1560 року. Від 1937 року на тому самому місці завели електричну автоматичну ліхтарню, яка з силою півтретя міліона Гафнерових свічок є найсильнішою морською ліхтарнею у Швеції.

До 1842 року було лише 25 ліхтарень на шведських побережжях. Сьогодні шведські побережжя мають багато ліхтарень і інших сигналів, приблизно 1,600. Із них коло 600 є під державною управою, іншими заряджують пристаневі власті та приватні товариства. Державна служба має під своєю управою коло 75 великих морських ліхтарень із автоматичним уладженням і 19 кораблів, що виконують обовязки ліхтарень.

До освітлення вживають звичайної електрики, а подекуди нафтові ліхтарі. Численні плаваючі сигнали, звані „боє", також засобляє держава. Останню ліхтарню, яку ще освічували камяним вугіллям, усунули 1890 року. Сьогодні більшість ліхтарень електрифікована.

До помочі служать іще 13 світляних станиць. Усі на західньому побережжі. Ті станиці завдяки спеціальній конструкції вживають сигнали, які і в найгустішій мряці вможливлюють орієнтуватися. Такі спеціальні апарати мають теж деякі кораблі, які підчас мряки на небезпечних місцях служать для орієнтації.

Крім того головні станиці мають радіоапарати і можуть на випадок небезпеки перестерігати кораблі перед небезпеками, які їм грозять. Чотири морські ліхтарні мають такі апарати.

У найближчому році получать усі морські ліхтарні у стокгольмському архипелягу із звичайною електричною струєю міської мережі. При вході до стокгольмського заливу поставлять спеціально сконструований апарат, який автоматично впроваджувати буде кораблі до причалу в пристані.

І АМЕРИКА МОЖЕ ВОЮВАТИ.

Гю Р. Вилсон, американський амбасадор у Німеччині, котрий оноді сказав у промові на берлінськім бенкеті, влаштованім Американською Торговельною Палатою в Німеччині, що засада державної самовистарчальности є фальшива та що є причини, за які Америка може піти до війни.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Ню Йорк, Н. Й. — До збірки на Народню Лічницю додати: С. Бригідир $1.

Балтимор, Мд. — До збірки на святі Шевченка додати: М. Дмитрів, Г. Шулька, С. Кузик.

Чесність — найкращий інтерес.

— Таки ще найкраще чесним бути!

— О, для тебе це новина? Що таке трапилося?

— Пригадуєш собі собаку, що я її вкрав?

— Так.

— Бачиш, цілих два дні я мучився, щоб її продати і ніхто мені не давав за неї більше як 5 дл. Як чесна людина, відвів я собаку до тої старої пані, яка була властителькою собаки, і дістав від неї 20 дл. нагороди...

ВБИВСТВО У ЛЬВИНІЙ КЛІТЦІ.

Особливий злочин, виконаний перед багатьома роками у клітці з дикими львами, вийшов тепер наверх. Колишній присмирник диких звірят признався на смертній постелі, що він кинув свою жінку львам на жир.

Ціла історія тієї трагедії, що він її оповів, була така:

Володимир Голея ще малим хлопцем виказував велике замилування до цирку. Одначе його багаті родичі не хотіли навіть чути про циркову каріеру свого сина. Тоді хлопчисько — було воно вже більше як 50 літ тому — втік з якоюсь мандрівною будою-варієте. Власниця цирку, якій молоденький, ледви 16-літній хлопчина припав до вподоби, призначила його на присмирника і сама платила за його науку іншому присмирникові. Небавом Голея став славний як присмирник хижаків.

Його попisовою точкою, яка всюди викликувала величезне враження, були продукції з неменше як 40 львами і тиграми.

Із вдячности до власниці цирку, яка допомогла йому здобути славу, рішив він оженитися з нею. Та пристаркувата жінка почала небавом затроювати йому життя своєю хоробливою заздрістю.

Колиж по якомусь часі Голея залюбився в одній молодій акторці, що виступала в цирку його жінки, почалися жахливі сцени заздрощів. Вкінці присмирник рішив звільнитися від своєї заздрісної жінки.

Одного дня попросив він її допомогти йому годувати привезених берберійських львів. Потайки виголодив Голея львів і не давав їм два дні нічого їсти, щоб вони стали тим дикші. Коли він станув із своєю жінкою перед кліткою, тоді, не сказавши ні словечка, відчинив двері і миттю втрунув жінку до виголоджених хижаків. Льви кинулися прожорливо на свою жертву і розідерли її. Останки одягу вбивник сам сховав із клітки та потім оповів, що його жінка мусіла несподівано виїхати до Франції, де вона дістала якусь спадщину.

Таким чином ніхто не довідався про його злочин. Довгі роки жив Голея зо своєю страшною тайною, аж недавно в обличчі смерти зрадився він зо свого макабричного злочину.

Кілька годин пізніше Голея помер.

Така доля.

— Ех, якби так жив мій небіжчик мж, то не жебралаб я тепер, — зітхає стара бабуся.

— А чим був ваш муж?

— Жебрав.

Пресідник трибуналу: Ви робили фальшиві банкноти. Нащо?

— Бо було замало правдивих.

ТАРЗАН НА РОЗШУКАХ.

(134)

Мувіро був твердо переконаний, що всякий черговий наступ на кавуру буде безуспішний і закінчиться для них усіх катастрофою. Але Тарзан був іншої думки. Він на завваги Мувіра відповів: Алеж твоя донька Бюіра є там. А також пані Джейн, моя дружина, є там. І ще одна біла дівчина є там. Вона належить до нього". Притім він вказав на Бравна.

„Можливо, що вони всі ще жиють", продовжав Тарзан. „Також дуже можливо, що вони всі очікують в смертельному страху якоїсь помочі від вас. А ми ось тут, недалеко від них, і не спробуємо навіть їм принести якийсь порятунок. Чи ми могли би бути в житті щасливі, якби ми навіть не спробували їх вирятувати?" Мувіро в поспіху відповів: „Там, де бвана, там і я".

Кільканацять кільометрів від них блукав по нетрах князь Сборов. Він попав у свого роду божевілля. Йому здавалося, що зза кожного корча, зза кожного пня чигає на нього якийсь звір. Крім того йому разураз привиджувалась його замордована жінка. Вона йому на кожному кроці говорила: „Ти згинеш, згинеш. Ти гадав, що будеш користуватися моїми грішми. А ти згинеш".

Недалеко нього з укриття слідкував кожний його крок член племени кавуру, Ідені. Дивлячись на Сборова, як він обертався довкруги й обганявся від невидних звірів, Ідені знав, що цей чоловік зійшов з глузду. Та саме це справляло йому радість. Він рішив доставити його Кавандаванді і тим справити йому приємність. Ідені зіскочив на землю.